

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Кафедра теорії і методики мистецької освіти та диригентсько-хорової підготовки вчителя
Кафедра музично-інструментальної підготовки вчителя

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету мистецтв

 А.В. Соколова

« 16 » жовтня 2019 року

СИЛАБУС

Шифр і назва спеціальності	014 Середня освіта (Музичне мистецтво)
Назва освітньої програми	Музичне мистецтво в закладах освіти
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Цикл дисципліни	Професійної підготовки
Шифр за навчальним планом	1.2.1.14

ХОРОЗНАВСТВО

Загальна кількість годин – 90	кредитів – 3/4
з них аудиторних – 36/16	позааудиторних – 54/104

Курс і семестр вивчення – 2 курс, 2 семестр

Харків – 2019 рік

Силабус розроблений на підставі навчальної програми «Хорознавство» затвердженої на засіданні Вченої ради ХНПУ імені Г.С. Сковороди протокол № 6 від «29» серпня 2019 року

Розробник силабусу: Васильєва О.В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики мистецької освіти та диригентсько-хорової підготовки вчителя;

Силабус затверджений на засіданні кафедри теорії і методики мистецької освіти та диригентсько-хорової підготовки вчителя

Протокол № 3 від “24” вересня 2019 року

В.о.завідувача кафедри
(підпис)

Фомін В.В.
(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету мистецтв
Протокол № 2 від. “08” жовтня 2019 року

Голова
(підпис)

Васильєва О.В.
(прізвище та ініціали)

1. Інформація про викладачів навчальної дисципліни.

1.	ПІБ викладача кафедри (повністю)	Васильєва Оксана Вікторівна
	Посада	Доцент кафедри теорії і методики мистецької освіти та диригентсько-хорової підготовки вчителя Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
	Науковий ступінь	Кандидат педагогічних наук
	Вчене звання	Доцент
	Наукові інтереси	Інтеграційні процеси у мистецько-педагогічній освіті, інноваційно-орієнтована підготовка майбутніх фахівців мистецького спрямування.
	Навчальний корпус (адреса), № кабінету	Корпус на пров. Фанінському, 3, ауд. № 410
	Контактна інформація: № телефону, E-mail	Роб. тел. (057) 702-15-26 kaf-theory-choirmaster@hnpu.edu.ua

2. Опис навчальної дисципліни.

Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Загальні характеристики	Навчальне навантаження з дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Галузь знань: <u>01 Освіта/Педагогіка</u> (шифр і назва)	інваріантна складова	Рік вивчення дисципліни:	
		2	2
	Загальна кількість кредитів – 3/4	Семестр:	
		2	2
Спеціальність: <u>014 Середня освіта</u> (Музичне мистецтво) (код і назва)	Загальна кількість годин – 90/120	Лекції	
		14	8
	Модулів – 3/4	Практичні, семінарські:	
		22	8
Освітній рівень: <u>магістр</u> (бакалавр/магістр)	Мова навчання – українська	Самостійна робота:	
		54 год.	74 год.
	Форма підсумкового контролю:		
		Іспит	

3. Політика навчальної дисципліни.

Не пропускати лекції та семінарські заняття, про відсутність за поважних причин доводити до відома викладача заздалегідь.

Здавати й захищати самостійні роботи та завдання у визначені терміни, за роботу, яка подається на перевірку викладачеві пізніше встановленого терміну буде зніматися 0,5 бала.

Обов'язковою є присутність студента на модульному та підсумковому контролях.

Системність і регулярність роботи здобувача вищої освіти з навчальною і науковою літературою.

Здобувач успішно навчається, якщо послідовно набирає кредити, необхідні для здобуття бажаного ступеня. Для цього потрібно, щоб накопичувальний бал був не нижче, ніж **60** за всіма курсами протягом кожного семестру й не менш **60** з основних курсів. Якщо накопичувальний бал нижче **60** балів, здобувач вважається неуспішним і може бути відрахований відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди (у новій редакції)»

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни.

На вивчення навчальної дисципліни 1.2.1.14 «Хорознавство» відводиться **3** кредити.

Пререквізити (Prerequisite) – *хорове диригування, хоровий клас, педагогіка, психологія, елементарна теорія музики і сольфеджіо, основний музичний інструмент, постановка голосу, колективні форми музикування, історія зарубіжної музики, історія української музики*

Постреквізити (Postrequisite) – *диригування, хоровий клас, хорознавство, методика музичного виховання, педагогічна практика, методичні основи роботи з хором*

Програма професійної навчальної дисципліни «Хорознавство» складена відповідно до освітньої програми підготовки фахівців другого «магістерського» рівня вищої освіти, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

5. Характеристика навчальної дисципліни.

Призначення навчальної дисципліни «Хорознавство» – формування концептуально-теоретичних знань і навиків роботи з хором колективом на педагогічних засадах і методичних основах.

Мета вивчення навчальної дисципліни «Хорознавство» – Метою викладання навчальної дисципліни «Хорознавство» є розвиток творчої особистості майбутнього вчителя музики, його професійної компетентності та вокально-хорової культури; надання студентам різнобічних знань з теоретичних основ хорового мистецтва, а також оволодіння студентами організаційно – творчими та методичними принципами та прийомами роботи з хором колективом; навичок перекладення хорових та сольних вокальних творів для різних складів хору

Завдання вивчення навчальної дисципліни «Хорознавство» – вивчення дисципліни ; засвоєння студентами систематизованих знань з історії, теорії та методики хорового виконавства; оволодіння фаховими та загальноучбовими (інтелектуальними, інформаційними, комунікативними) вміннями для забезпечення концертно-виконавської, педагогічно-репетиційної та управлінської діяльності студентів; оволодіння студентами досвідом творчої діяльності як диригента хору, емоційно-ціннісного ставлення до вокально-хорової роботи

Програмні результати навчання за дисципліною «Хорознавство»:

Сформовані компетентності	Результати навчання за дисципліною	Методи оцінювання	Методи навчання
Здатність застосовувати та використовувати професійно-профільовані знання і навички в роботі з хоровими виконавськими колективами в практичних ситуаціях.	Знати: психолого-педагогічні основи роботи у класі хорового диригування, виконавському хоровому колективі, теоретичні та методичні засади організації та проведення репетиційного й виконавського процесу, традиційні та інноваційні методики роботи з хором виконавським колективом; особливості створення інтерпретації хорових творів, базову науково-теоретичну та методичну літературу.	Оцінювання викладачем, програмоване оцінювання, взаємоперевірка, самооцінка, колективне оцінювання, оцінювання портфоліо.	Методи організації і проведення навчально-пізнавальної діяльності: – за джерелом і способом передачі та сприймання навчальної інформації – словесні (бесіда, розповідь, пояснення, інструктаж, діалог), наочні (ілюстрація, демонстрація, спостереження), практичні (практична робота; підготовчі, творчі, тренувальні, практичні, технічні та пробні вправи; порівняльний аналіз); – за ступенем самостійності мислення – репродуктивні, проблемно-пошукові; – за ступенем керування

			навчальною діяльністю – під керівництвом викладача (індуктивно-дедуктивні), самостійна робота студентів.
Здатність до адаптації та дій у новій ситуації, що характеризується невизначеністю умов і вимог, спроможність гнучко змінювати поведінкові стратегії для забезпечення ефективної діяльності.	Вміти: застосовувати відомі знання щодо визначення сутності нової ситуації, пропонувати варіанти оптимального педагогічного рішення, виробляти алгоритм дій, демонструвати здатність нести відповідальність за його реалізацію.	Оцінювання викладачем, програмне оцінювання, взаємоперевірка, самооцінка.	Методи організації і проведення навчально-пізнавальної діяльності: – за джерелом і способом передачі та сприймання навчальної інформації – словесні (бесіда, розповідь, пояснення, інструктаж, діалог), наочні (ілюстрація, демонстрація, спостереження), практичні (практична робота; підготовчі, творчі, тренувальні, практичні, технічні та пробні вправи; порівняльний аналіз); – за ступенем самостійності мислення – репродуктивні, проблемно-пошукові; – за ступенем керування навчальною діяльністю – під керівництвом викладача (індуктивно-дедуктивні), самостійна робота студентів.
Здатність до вдосконалення педагогічної, музично-виконавської майстерності, самореалізації, самоорганізації, формування ціннісних	Вміти: проектувати індивідуальну траєкторію саморозвитку педагога - музиканта продовжити життя, на основі розуміння мети і завдань самоосвіти та самовдосконалення,	Оцінювання викладачем, програмне оцінювання, взаємоперевірка, самооцінка.	Методи організації і проведення навчально-пізнавальної діяльності: – за джерелом і способом передачі та сприймання

<p>орієнтацій шляхом неперервного особистісно-професійного саморозвитку протягом життя в процесі опанування сучасними освітніми технологіями в галузі музичного мистецтва.</p>	<p>обирати доцільні засоби особистісно-професійного зростання, володіє способами подолання особистих професійно-педагогічних криз на основі самодіагностики власних можливостей та музичних здібностей</p>		<p>навчальної інформації – словесні (бесіда, розповідь, пояснення, інструктаж, діалог), наочні (ілюстрація, демонстрація, спостереження), практичні (практична робота; підготовчі, творчі, тренувальні, практичні, технічні та пробні вправи; порівняльний аналіз); – за ступенем самостійності мислення – репродуктивні, проблемно-пошукові; – за ступенем керування навчальною діяльністю – під керівництвом викладача (індуктивно-дедуктивні), самостійна робота студентів.</p>
<p>Здатність здійснювати організаційно-диригентську діяльність по керівництву хорovими виконавськими колективами.</p>	<p>Вміти: визначати мету виконавської роботи та шляхи її досягнення, працювати з науково-теоретичними та інформаційно-методичними джерелами, узагальнювати та застосовувати знання і вміння у своїй практичній діяльності, аналізувати хорovий твір щодо його художнього та педагогічного значення, добирати репертуар, використовувати різноманітні засоби для організації музичного звучання та створення власної інтерпретації хорovого твору, орієнтуватись у роботі з хорovими партіями та загальній звучності,</p>	<p>Описові, кількісні та комбіновані методи: при описових методах оцінка подається в текстовій формі, при кількісних і комбінованих використовуються шкали оцінок, які дають змогу кількісно виміряти різні рівні виконання робіт.</p>	<p>Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: – методи стимулювання інтересу до навчання – навчальні дискусії, створення ситуації пізнавальної новизни, створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), емоційний вплив викладача, заохочення навчальної діяльності; – методи стимулювання</p>

	оцінювати якість звучання виконавського колективу і виправляти помилки, застосовувати технічні і художні засади диригування, організовувати виконавську діяльність (концерти та конкурсні програми).		обов'язку і відповідальності – роз'яснення значимості учіння, мети навчального предмета, пред'явлення навчальних вимог до вивчення предмета, покарання.
--	--	--	---

6. Зміст навчальної дисципліни.

1. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Модуль 1. Етапи становлення вітчизняної та світової хорової культури

Тема 1.1. Становлення хорової культури України

Основні етапи становлення хорової культури України. Народне багатоголосся. Стародавній духовний спів. Партесна музика. Діяльність М.Ділецького. Духовний хоровий концерт

Тема 1.2. Історія розвитку хорового мистецтва та освіти за рубежом

Стилі і жанри хорового мистецтва за рубежом. Основні різновиди меси. Всенічна та Літургія.

Модуль 2. Теоретичні основи хорового виконавства

Тема 2.1. Основні напрями і жанри сучасного хорового мистецтва

Жанри хорової творчості. Основні напрями сучасного хорового мистецтва. Академічний та народний хоровий спів. Капели, камерні, оперні хори. Українська співацька традиція.

Тема 2.2. Хор як вокальна організація

Поняття про хор мистецтва Хор як колектив співаків, типи і види хору, групи співацьких голосів. Розташування хорового колективу. Характеристики співацьких голосів.

Модуль 3. Методичні основи хорового виконавства

Тема 3.1. Вокально-хорова техніка

Побудова голосового, артикуляційного апарату. Провідні ознаки співацького голосу, Фонаторна діяльність голосового матеріалу, класифікація голосних і приголосних. Принципи вокального навчання співаків хору. Хоровий стрій. Музичний стрій як система звуковисотних відношень, мелодичний і гармонічний стрій. Виконання гам та акордів у гармонічному і мелодичному вигляді. Хоровий ансамбль Види хорового ансамблю (частковий, загальний, природний, висотно-інтонаційний, темпометроритмічний, динамічний, артикуляційний).

Тема 3.2. Процес роботи над хоровим твором

Виконавська інтерпретація хорового твору. Музичний темп, динаміка і фразування у хоровому виконанні. Прийоми хорового викладення. Самостійне вивчення та процес розучування хорового твору. Функції, етапи, методи розучування хорового твору.

Розподіл годин/тем за видами занять

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усь го	у тому числі			усь ого	у тому числі		
		л	п р	с. р.		л	п р	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Модуль 1. Етапи становлення вітчизняної та світової хорової культури								
Тема 1.1. Становлення хорової культури України	14	4	2	8	14	0	0	14
Тема 1.2. Історія розвитку хорового мистецтва та освіти за рубежом	16	2	2	12	16	0	0	16

Разом за модулем 1	30	6	4	20	30	0	0	30
Модуль 2. Теоретичні основи хорового виконавства								
Тема 2.1. Основні напрями і жанри сучасного хорового мистецтва	14	2	2	10	14	2	2	10
Тема 2.2. Хор як вокальна організація	16	2	4	10	16	2	2	12
Разом за модулем 2	30	4	6	20	30	4	4	22
Модуль 3 Методичні основи хорового виконавства								
Тема 3.1. Вокально-хорова техніка	16	2	6	8	16	2	2	12
Тема 3.2. Процес роботи над хоровим твором	14	2	6	6	14	2	2	10
Разом за модулем 3	30	4	12	14	30	4	4	22
Усього годин	90	14	22	54	90	8	8	74

7. Контроль і оцінка результатів навчання.

7.1. Види контролю.

Тематичний, модульний, семестровий.

Розподіл рейтингових балів за видами контролю

Поточний контроль та самостійна робота							
Модуль №1		Модуль №2		Модуль №3		іспит	Сума
T1	T2	T1	T2	T1	T2		
13	10	9	6	11	11	40	100

7.2. Форми контролю.

Усне опитування (індивідуальне, фронтальне), співбесіда, термінологічний диктант. Анотація творів з репертуару хорового колективу, виконання практичних завдань.

7.3. Критерії оцінювання знань студентів.

Зараховано	Студент виконує всі види самостійної роботи, відвідує всі заняття, приймає активну участь в обговоренні
не зараховано з можливістю повторного складання	Студент виконує не всі види самостійної роботи, погано відвідує заняття, не приймає активну участь в обговоренні

Шкала виставлення оцінок

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	--	---

Таблиця накопичувальна бальна

№	назва виду роботи	кількість балів
1	відвідування занять	18
2	робота на практичних заняттях	16
3	ІНЗД	6
4	створення художньо-педагогічний аналіз хорового твору	5
5	складання плану розучування хорового твору	5
6	складання комплексу вокальних вправ для розспівування хору	5
7	розпівування хорового колективу	5

8. Самостійна робота.

Зміст самостійної роботи студента і методичні вказівки щодо її виконання:

1. Поглиблене вивчення питань тем за методичними вказівками викладача.
2. Систематичне опрацювання матеріалу, запропонованої основної та додаткової літератури з питань курсу.
3. Систематична підготовка до занять відповідно до запропонованих планів їх проведення (переліку питань).
4. Самостійна підготовка до модульного контролю та заліку.
5. Створення презентації.

У процесі підготовки за темами (питаннями) курсу, що віднесені для самостійного опрацювання, студентам слід звернути особливу увагу на засвоєння зазначених ключових понять та термінів. Обов'язковим вважається ведення студентами конспекту першоджерел, який повинен містити розгорнутий або тезисний огляд питань, що віднесені для самостійного опрацювання, а також визначення ключових понять і термінів.

У процесі вивчення курсу для поточного контролю самостійної роботи студентів денної форми навчання та якості засвоєння ними матеріалу викладач використовує:

- опитування студентів під час індивідуальних занять, перевірку робочих конспектів;
- залучення студентів до дискусії з теми заняття з наступною оцінкою ініціативи та здатності до аналізу дискусійних питань;
- проведення поточного тестування та модульного контролю.

Самостійна робота студентів заочної форми навчання передбачає самостійне вивчення окремих питань тем за методичними вказівками викладача. Студент повинен опрацювати необхідний обсяг навчальної літератури та засвоїти технології різних видів робіт із хоровим виконавським колективом.

Тематичний план самостійних робіт студента

№ з/п	Назва теми/розділу	Форми роботи	Оціночні форми	Графік консультацій
1.	Становлення хорової культури України	Реконструктивна	Усне опитування (індивідуальне, фронтальне)	Відповідно до індивідуального розкладу занять, що розміщений на інформаційному стенді
2	Історія розвитку хорового мистецтва та освіти за рубежем	Репродуктивна	Співбесіда	Відповідно до індивідуального розкладу занять, що розміщений на

				інформаційному стенді
3.	Основні напрями і жанри сучасного хорового мистецтв	репродуктивна	Усне опитування (індивідуальне, фронтальне)	Відповідно до індивідуального розкладу занять, що розміщений на інформаційному стенді
4	Хор як вокальна організація	репродуктивна	Усне опитування (індивідуальне, фронтальне)	Відповідно до індивідуального розкладу занять, що розміщений на інформаційному стенді
5	Вокально-хорова техніка	дослідницька	індивідуальне опитування	Відповідно до індивідуального розкладу занять, що розміщений на інформаційному стенді
6	Процес роботи над хоровим твором	дослідницька	індивідуальне опитування	Відповідно до індивідуального розкладу занять, що розміщений на інформаційному стенді
3.2	Становлення хорової культури України	репродуктивна	Усне опитування (індивідуальне, фронтальне)	Відповідно до індивідуального розкладу занять, що розміщений на інформаційному стенді

Теми рефератів

1. Принципи планування навчальної роботи хормейстера.
2. Педагогічна діяльність хормейстера в хоровому колективі.
3. Диригування як мистецтво керування колективним виконанням музичного твору.
4. Основні терміни хорознавство: їх визначення, характеристика.
5. Структура уроку з читання хорових партитур.
6. Методика розучування твору а саррелла.
7. Розспівування як метод колективної постановки голосу і вироблення єдиної манери звуковидобування..
8. Вокально – хорові вправи та методика розспівування в хорових колективах.
9. Робота над чистотою інтонування та строю в співі а саррелла.
10. Робота над ансамблевою злагодженістю та ритмічністю виконання твору.
11. Робота над динамікою та тембровою виразністю в хоровому творі.
12. Формування навичок концертно-хорової роботи.
13. Основні методи та форми хорового аранжування.

Питання до іспиту

1. Будова диригентського апарату.
2. Складові елементи диригентського жесту.
3. Основні диригентські схеми.
4. Прийоми показу темпу, динаміки, штрихів.
5. Аналіз хорової партитури (твір із супроводом, твір а саррелла.
6. Принципи та методи хорового аранжування.
7. Характеристика основних різновидів хорового аранжування.
8. Форми роботи з хоровою партитурою.
9. Художньо-педагогічний аналіз хорового твору як засіб осягнення ідейно-художнього задуму композитора.
10. Засоби роботи над хоровими партіями.
11. План роботи над хоровим твором.
12. Структура, зміст, форми та методи організації роботи хорового колективу.
13. Розучування хорового твору на уроці з хорового диригування.

14. Втілення створеного диригентом виконавського задуму.

9. Список основної та додаткової літератури.

9.1. Основна література

1. Андреева Л. Методика преподавания хорового дирижирования [Електронний ресурс] / Андреева Л. – Режим доступу до ресурсу: <https://ale07.ru/music/notes/song/chorus/andreeva.htm>.
2. Васильева О. В. Методичні рекомендації та програма з курсу «Методика викладання диригентсько-хорових дисциплін» / О. В. Васильева, І. І. Мартиненко, А. В. Соколова. – Харків: ХПНУ імені Г.С. Сковороди, Мітра, 2019. – 52 с.
3. Васильева О.В., Королевський В.В. Співає народний камерний хор «Ювента» Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди/ Навчально-методичний посібник. – , 2017. – 145с. / Васильева О.В., Королевський В.В. – Харків: ХПНУ імені Г.С. Сковороди, 2017. – 145 с.
4. Смирнова Т.А. Теорія та методика диригентсько-хорової освіти у вищих навчальних закладах: психолого-педагогічний аспект /Т.А. Смирнова: монографія.-ХНПУ імені Г. С. Сковороди.-Гордівка:ПП Ліхтар, 2008.-448 с.
5. Соколова А.В. Дитяча хорова культура Слобожанщини: історико-педагогічний аспект: монографія/А.В. Соколова; ХНПУ імені Г.С. Сковороди.- Харків, «Федорко».- 2012.- 426 с
Стефіна Н.В. Хрестоматія з хорового диригування Навч.-метод. Посібник для студентів ВНЗ / Стефіна Н.В.. – Суми: Мрія, 2013. – 270 с.
6. Ярошевська Л. В. Методика диригентсько-хорової підготовки майбутнього вчителя музики на основі традицій Одеської хорової школи : автореф. канд. на здобуття наук. Ступеня анд.. : спец. 13.00.02 «теорія та методика музичного навчання» / Ярошевська Лариса Віталіївна – Київ, 2017. – 25 с.

9.2. Додаткова література

1. Леснік О. С. Особливості художньо-педагогічного аналізу музичного твору в системі підготовки хормейстера / О. С. Леснік // Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова : До 170-річного ювілею. К. : НПУ, 2004. Вип. 1(6). С. 96-101. (Серія 14 «Теорія і методика мистецької освіти»).
2. Методичні рекомендації та програма з курсу «Практикум викладання диригентсько-хорових дисциплін» / укладачі Васильева О.В., Соколова А.В., Мартиненко І.І., Тушева В.В.. – Х.: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2011. – 45с.

Інтернет-ресурси

1. <http://www.wdl.org/ru/> — Світова цифрова бібліотека.
2. <http://www.europeana.eu/portal> — Європейська цифрова бібліотека.
3. <http://elib.nplu.org/collection.html?id=33> – Національна парламентська бібліотека України.
4. <http://www.ukrbook.net> – Державна наукова установа «Книжкова палата України імені Івана Федорова».
5. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
6. <http://korolenko.kharkov.com> – Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка.
7. <http://www.twirpx.com/files/art/music> – Музичне мистецтво-все для студента.